

Factchecken voor Gezondheid en Wetenschap Methodologie

Inhoud

1. Wat factchecken we, voor wie?
2. Duidelijke taal
3. Opbouw van onze factchecks
 - a) Titel
 - b) In de media
 - c) Waar komt dit nieuws/deze bewering vandaan?
 - d) Hoe moet je dit interpreteren?
 - e) Besluit
 - f) Bronnen
 - g) Peer review

1. Wat factchecken we, voor wie?

Bronnen van te factchecken beweringen over gezondheid.

- De algemene pers (kranten, radio, tv, nieuwswebsites, magazines,...)
- De social media (Facebook, YouTube, Twitter...)
- Vragen van lezers

Gezondheid en Wetenschap factcheckt bij voorkeur beweringen die verwijzen **naar nieuwe wetenschappelijke studies** (bijv. 'Volgens nieuwe studie is boosterprik na 10 weken uitgewerkt').

Andere mogelijkheden: **boodschappen** die de gangbare **wetenschap in twijfel** trekken, controversiële uitspraken waarbij verwezen wordt naar wetenschappelijk onderzoek, enz.)

2. Duidelijke taal

Gezondheid en Wetenschap is een website **voor een breed publiek**. De teksten moeten helder, toegankelijk en beknopt geschreven worden.

Leesniveaustekst Gezondheid en Wetenschap: B1 (à B2). We toetsen dit met deze tool:

<https://www.accessibility.nl/tools/leesniveaustekst>.

3. Opbouw factcheck

Elke factcheck heeft een vaste structuur:

Titel – In de media – Waar komt dit nieuws vandaan? – Hoe moet je dit interpreteren? – Besluit – Bronnen

a) Titel

We vermijden vraagtekens in de titel waar mogelijk.

Dus niet: 'Is cannabisolie een geschikte pijnstiller?' – Wel: 'Cannabisolie is geen geschikte pijnstiller' – In de titel staat bij voorkeur de waarheid

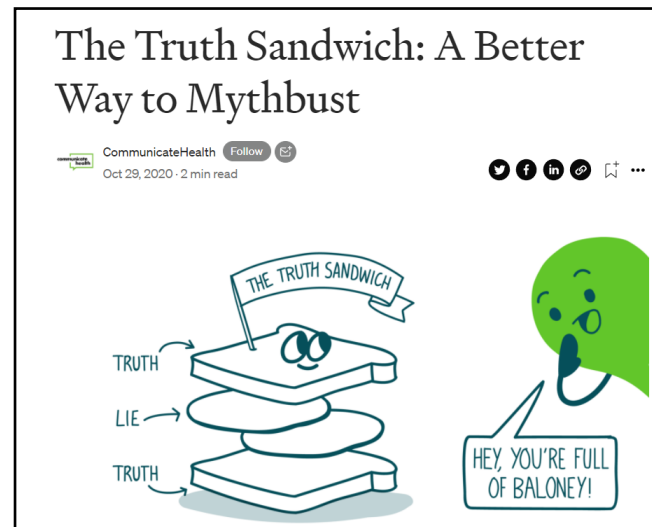
b) In de media

We geven een korte **omschrijving** (enkele zinnen, max 500 tekens inclusief spaties) van de **bewering/studie/uitspraak**, volgens de **“truth-sandwich”-methode van George Lakoff** (cognitive science Berkley University). Deze methode vermijdt het herhalen van desinformatie, door ze als volgt te verpakken:

- een laagje waarheid
- de bewering/studie/uitspraak
- opnieuw waarheid

Informatie over deze methode vind je hier:

<https://medium.com/wehearthehealthliteracy/the-truth-sandwich-a-better-way-to-mythbust-8021d2cf8730>

c) Waar komt dit nieuws vandaan?

- We **zoeken naar de bron van de bewering**. Gaat het om een studie? We zoeken die studie, lezen die grondig en analyseren de methodologie kritisch.
- **We omschrijven de methodologie** van de onderzoekers **zeer beknopt**.
- Is deze studie relevant/toepasbaar voor **mensen**? (vb. in vitro onderzoek en dierexperimenten zijn dat niet). Dit steeds vermelden: 'Uitkomsten van experimenten bij dieren zijn niet zo maar toepasbaar voor mensen'.
- We gaan na wat **relevant** is voor een breed lezerspubliek en begrepen kan worden door de lezer. **We vermijden medisch jargon**. Vb. We schrijven niet: 'cardiovasculaire aandoening', wel 'ziekte van hart en bloedvaten'. Niet 'klinische infectie', wel 'ziek'.
- **We beschrijven de conclusie van de auteurs** van de studie **en vergelijken** hun conclusie **met de bewering in de media**.

d) Hoe moet je dit interpreteren?

We gaan na over welk soort onderzoek het gaat. Waar situeert deze studie zich in de **evidence-driehoek**? Is ze erg/weinig betrouwbaar? Waarom wel/niet?

Hoe werd de studie **gefinancierd** en is dat relevant voor de onderzoeksvraag? Indien dat het geval is, vermelden we dit. Bijv. 'De resultaten van dit onderzoek zijn minder betrouwbaar omdat ze gesponsord werd door belanghebbende firma x'

We plaatsen de **studie in een context** door andere publicaties over hetzelfde onderwerp te zoeken en kort te omschrijven. Bij voorkeur studies met hogere bewijskracht (systematic reviews, meta-analyses). De resultaten van de nieuwe studie vergelijken we daarmee.

e) Besluit

We **herhalen** de **bewering kort** (in enkele zinnen, max 500 tekens inclusief spaties) en beoordelen die op een objectieve, manier. Zonder waarde-oordeel.

Opgelet: Veel lezers van Gezondheid-en-Wetenschap lezen enkel 'In de media' en 'Besluit'. Beide blokjes tekst moet volstaan als take-home message. Door beide blokjes samen te voegen, maken we boodschappen voor onze social media (Facebook, Twitter, Instagram) en voor wachtkamerschermen.

f) Bronnen

Welke bronnen werden geraadpleegd voor deze factcheck?

- Bron (1) is steeds de nieuwe studie waarop de bewering gebaseerd is
- Vanaf (2) zijn bronnen die geraadpleegd werden om de bewering te factchecken

g) Peer review

Iedere factcheck wordt voor publicatie nagelezen door minstens twee andere artsen/experten. Hun opmerkingen worden geïntegreerd en indien gewenst opnieuw voorgelegd. Vervolgens gaat de factcheck naar de eindredacteur voor taalkundige controle, toevoegen van beeld, links en tags, en online gepost.

Nog vragen? Contacteer Marleen Finoulst, hoofdredacteur van Gezondheid-en-Wetenschap, marleen.finoulst@cebam.be